

Kajári életművében olyan tematikai (és nem időrendi) sort alkot, amely a mögöttes tartalmi-jelentéstani régiókban nemcsak hogy rávilágít a Németh-Kodály-Sinka által is használt *ontológiai rend* körvonalaira, hanem világossá is teszi az általánosító tendencia köztes logikai állomásait. Eszerint az „egyes” a konkrétan ábrázolandó plebejus népréteg egy alakját, a nemzet meg ehhez az alakhoz mint reprezentánshoz, drámai szállal kapcsolódó, s az „általános”-t leginkább megközelítő, de azt el sosem érő „különös” kategóriáját jelenti.

A fentiek szerint hová helyezhetjük el Kajári életművét a magyar grafikában? Tematikailag és világnézetileg is Csohány Kálmán munkássága mellé. Szakmailag nyilván két egymástól eltérő rajzi irányt követnek ugyan: Csohány az egyszerű-ceruzavonal nagymestere, Kajári a drámai kontúrvonalaké. Csohány balladisztikus hangvétele sokkal líraibb hangszerelést mutat, mint Kajári mélyről feltörő, majd visszafogott indulatú állóképei, de mindketten ugyanabból a forrásból merítenek. Csakhogy míg Csohány grafikája e frissítő után egyszerű ceruzavonalon lebeg a térben, addig Kajáriét a fekete kréta minduntalan visszahúzza a földre, a magyar paraszt létének évezreden át meghatározó elemére. Hogy aztán onnan fölemelkedve az utókornak is fölmutassa egyetlen parasztember sorsában a nemzet drámáját.

KAJÁRI GYULA: KOVÁCS BÁCSI ARCKÉPE